

NECHTĚL JSEM, ABY TADY VLÁDLI KOMUNISTI

František Vincenc Přeslička (*1933)

Když přišel komunistický převrat v únoru 1948, František Přeslička z Přerova hned pochopil, co to znamená. *„Na únor v osmačtyřicátém si vzpomínám dobře. Nadávali jsme, tehdy jsme si řekli, že to je konec. Říkal jsem si, proč Američané na konci války neosvobodili i Přerov? Proč místo nich přišli Rusové? Mohlo to být třeba všechno jinak [...],“* vypráví. Tehdy byl přítom ještě velmi mladý, bylo mu patnáct let. Ale cítil se jak dospělý; v roce 1946 zemřel jeho otec, takže se s matkou musel starat o obchod. Pocházel z křesťanské rodiny, rodiče byli členy Lidové strany, on sám byl členem Orla. A tak bylo jasné, na jaké straně má stát. Na hasičském zdravotnickém školení se potkal s mladými lidmi, kteří se na svět dívali stejně. *„Dávali jsme přátelům, kteří se ukryvali v Hostýnských horách a připravovali se na ilegální odchod na Západ, potravinové lístky, které jsme měli volné. Tam se jezdilo na letní byty, lístky jsem tam vezl vždy já, nikdo další o tom nevěděl, ale StB to zjistila,“* popisoval. Ale bylo toho víc. Vytvořili skupinu, která likvidovala vývěsky – skříňky s propagačními materiály komunistické strany, rozšiřovala letáky. A on sám měl doma schovaný revolver... Nepoužil ho, shodou okolností toho vůbec nestačil do zatčení tajnou policií moc stihnout. *„Dělal jsem to všechno proto, že jsem nechtěl, aby tady vládli komunisti. S tím jsem prostě nemohl souhlasit. Ale jako křesťan jsem nemohl souhlasit ani s tím, jaké postavení začala mít církev,“* vyprávěl. Nakonec měl svým způsobem štěstí. Odsoudili ho v srpnu 1950 na osm let, ale jako mladistvému mu trest snížili na polovinu.

František Vincenc Přeslička se narodil v roce 1933 v Přerově v rodině obchodníka. Otec měl obchod se smíšeným zbožím. Vychováván byl v katolickém duchu. Ale obchod, který zajišťoval rodině obživu, zároveň vyžadoval i povinnosti. Když otec zemřel, musel matce pomáhat, neboť se navíc musela starat o jeho dvě mladší sestry. Takže v roce 1947 nastoupil jako učeň do obchodu. *„Maminka s nůši pro rohlíky jezdit na kole nemohla, takže jsem musel já. Dokonce jsem měl ve škole úlevu, že jsem mohl přijít až na druhou hodinu,“* popisuje. Také pomáhal dědeček, kterému bylo tehdy už čtyřiasedmdesát let. Ten se podle Přesličky stane také první obětí nového totalitního režimu poté, co obchod zaberou státní úředníci. *„Když nám ten obchod potom ukradli, stařeček dostal mozkovou mrtvici [...]. Beru to tak, že se vlastně jednalo o oběť toho režimu,“* popisuje. Každopádně zodpovědnost za obchod a rodinu pro něj byla závazkem. *„Nejtěžší bylo pro mne to, že jsem se stal víceméně hlavou celé rodiny, nemohl jsem přemýšlet, že bych třeba uprchl. Cílem přece bylo udržet*

obchod, ale nakonec nám ho stejně ukradli [...].“ Obchod byl znárodněn rodině hned v roce 1948.

Brzy po převratu ale František Přeslička odjíždí na hasičské zdravotnické školení. Tam se seznamuje s mladými lidmi a baví se o bolševické hrozbě v jejich zemi. Protistátní skupina je především složena z občanů obce Rokytnice u Přerova, kde se jakýmsi morálním vůdcem stává tamní farář František Petrů.

Ostatně František Přeslička byl sám věřící, ministroval, rodiče byli v Lidové straně. Otec i dědeček v Orlu byli praporečníky. On sám byl také v Orlu a také krátce v Junáku.

„Rozšiřovali jsme například pastýřský list. Ten od pana faráře Petrů dostal můj kamarád, který jej kopíroval, a já ho pak dával známým.“

Ale skupina organizovala i další akce – likvidovali vývěsky s propagačními materiály komunistické strany, rozšiřovali letáky. Sám František Přeslička ještě podporoval jinou skupinu, která se připravovala v Hostýnských vrších na Trojáku k přechodu železné opony na Západ. Přeslička je zásoboval potravinovými lístky, které mohli v obchodě postrádat. Když jezdil na výpravy do Hostýnských hor, nosil sebou revolver. *„Měl jsem revolver vyvločkový na náboje do flobertky a ten mi pak při prohlídce našli. Já jsem ho měl schovaný ve skříňce v předsíni. Ani nevím, od koho jsem ho sehnal. Zabavili nám i šavli a malorážku, to doslova ukradli. Nedali mi to ani do zápisu, aby si to mohli vzít domů.“*

Poprvé Františka Přesličku zadrželi 4. srpna 1949. Pak po pár týdnech si pro něj přišli znovu. *„Přijeli si pro mne, honili mne [...]. Kdybych nebyl tak vázaný na maminku, asi bych nečekal a utekl. Já se totiž vrátil domů a maminka říká, byli tady pro tebe. A hned přišli znovu. Já ani nemohl nikomu zavolat [...].“*

Ale tajní policisté napoprvé neměli o revolveru tušení, našli jej později. A až u státního soudu rozšířili obvinění o činnost ve skupině. Odsoudili ho na osm let, ale jako mladistvému mu trest snížili na polovinu. Proti verdiktu se neodvolával jako ostatní a ani advokát ex offo mu příliš nepomohl. Rozhodnutím soudu mu byla zabavena polovina majetku. Ale jeho věk mu pomohl se vyhnout *„obyčejnému“* vězení nebo lágru. Skončil totiž ve zvláštním zařízení, v táboře pro mladistvé delikventy v Zámrsku u Chocně. Tam byl *„převýchovný“* režim inspirovaný metodami ze Sovětského svazu. *„Vojenský dril a nástupy. Existovaly tam různé soubory; například recitační soubor, pěvecký soubor, byla různá školení, o jejich obsahu jsme si samozřejmě mysleli svoje,“* popisuje Přeslička. On sám směl hrát na saxofon.

Ale ještě před cestou do Zámrsku musel absolvovat výslechy. *„Od výslechů chodili chlapi s černýma nohama – měli tak dobité nohy od gumy. Jednalo se o gumu na kolo od kočárku.*

Tím oni mlátili. Já jsem to schytil do ruky. A do hlavy pohlavky. Nejhorší bylo, že tohle všechno dělali naši lidé. Za války tohle dělali Němci [...]. Prostě potřebovali vytřískat z lidí i to, co ve skutečnosti neudělali.“

Tehdy to nevěděl, ale když popravovali Miladu Horákovou, byl shodou okolností ve věznici v Praze na Pankráci.

Nakonec strávil ve vězeních dva roky a čtyři měsíce a pak byl propuštěn na svobodu. Ovšem s pětiletou zkušební dobou. Ostatně po propuštění na něj zbyla jen práce v dolech nebo v těžkém průmyslu. Vybral si to druhé. Nastoupil v Přerovských strojírnách, kde se vyučil na zámečníka, později pracoval jako svářeč. Ale v 60. letech, když se politická situace uvolnila, se mu přece jen podařilo dostat se zpátky k obchodu. Pracoval jako vedoucí různých prodejen. Po pádu režimu se stal členem Konfederace politických vězňů a vedoucím její přerovské pobočky.

Autor textu Luděk Navara